

Psikolojik danışmanların ve psikolojik danışmanlık öğrencilerinin yaşam ve mesleki değerleri

Counsellor and counsellor students' life and work values

Mehmet Bilgin¹

Received Date: 10 / 09 / 2016

Accepted Date: 04 / 11 / 2016

Öz

Bu araştırmada psikolojik danışmanlar ile psikolojik danışma ve rehberlik öğrencilerinin yaşam ve mesleki değerleri incelenmeye çalışılmıştır. Araştırmaya 195 lisans öğrencisi ve 112 psikolojik danışman olmak üzere toplam 307 kişi katılmıştır. Araştırmada, revize edilmiş Süper Mesleki Değerler Envanteri ve Rokeach'ın Değerler Listesi ölçme aracı olarak kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, psikolojik danışmanlık öğrencilerinin en önemli mesleki değerlerinin yaşam biçimi, başarı ve bağımsızlık değerleri, yaşam değerleri açısından incelendiğinde, amaçsal değerlerin iç huzuru, kendine saygı, ve aile güvenliği değerleri, araçsal değerler açısından ise dürüstlük, bağımsızlık ve sorumluluk değerlerinin önemli değerler olduğu görülmüştür. Psikolojik danışmanların ise en önemli mesleki değerlerinin yaşam biçimi, başarı ve yaratıcılık, en önemli amaçsal değerlerinin iç huzuru, mutluluk ve aile güvenliği değerleri, araçsal değerlerin ise dürüstlük, bağımsızlık ve sorumluluk değerleri olduğu bulunmuştur.

Anahtar sözcükler: Psikolojik danışman, lisans öğrenci, mesleki değerler, amaçsal değerler, araçsal değerler

Abstract

This study examines the life and work values that students in counselling and guidance programs are intended to learn. Participants involved 195 undergraduate students and 112 counsellors that comprised a total of 307. This research used Super's Work Values Inventory-Revised and Rokeach's list of values. The results found the students maintained that the most important work values were lifestyle, achievement, and independence, also they believed the most important intrinsic values were inner-harmony, self-respect, and family security, and instrumental values of honesty, independence, and responsibility. The counsellors stated that the most important work values were lifestyle, achievement, and creativity, at the same time the most important intrinsic values were inner harmony, self-respect, and family security, and instrumental values of honesty, independence, and responsibility.

Keywords: Counsellor, undergraduate students, work values, Intrinsic values, Instrumental values

1. Giriş

Bireyin çevresindeki olaylarla ilgili, iyi ya da kötü anlamında doğruluğu konusundaki yargılarını oluşturan temel kavram “değer” olarak ifade edilmektedir. Değerler, çevredeki olayları belirli bir süzgeçten geçirip, davranışlara yön vermeyi sağlayan olgulardır. Bireyin değerlerinin bilinmesi, yaşantılar karşısında davranışlarının tahmin edilmesine yardımcı olabilir. Değerler, insan yaşamının anlaşılmasına yardım eder ve kişinin yaşamla ilgili genel ve evrensel inançlarını gösterir. Genel yaşam değerleri yaşam içinde direk bir rol oynamazlar. İnsanlar değerleri kişiselleştirirler veya ülkelerinin, toplumlarının alt kültürlerine ait olan değerleri sahiplenirler. Psikolojik

¹ Doç.Dr. Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik ABD. mbilgin@cu.edu.tr

danışma alanında grupların kültürel değerleri ve özellikle değerlerin bireylerin kişisel yaşamındaki rollerini incelemek üzere araştırmalar yapılmaktadır (İbrahim ve Kahn, 1987; Sue ve Sue, 2002).

Rokeach (1973) değerleri, kişisel veya toplumsal olarak zıt ya da farklı bir davranış biçimi veya yaşam amacına yönelik olarak tercih edilen, belirli bir davranış biçimi ya da yaşam amacı şeklindeki süregiden bir inançtır biçiminde tanımlanmıştır (Leuty, 2013). Schwartz (1994) değerleri, insanın yaşamında ona klavuzluk etmeye hizmet eden, arzulanan durumları içeren hedefler biçiminde tanımlar. Değerler, insanlararası ilişkilerin oluşturulmasına eşlik eden inançları organize etmede sürekli bir etkiye sahiptir. Ayrıca, kişinin içinde yaşadığı an üzerinde de etkilidir (Rokeach, 1973).

Değerler insan davranışlarına çok uzun süre rehberlik eden önemli bir değişken olarak görülmüştür. Schwartz (1992, s.2) değerleri “belirli sorunları aşmak ve yaşanan durumları yargılamak için geçerli ölçütler oluşturmak ve bir çok davranışın içinden en uygun olanını seçmek için kullanılan arzu, amaç ya da davranışlar” olarak tanımlamaktadır. Bir motivasyon olarak değerler, hem kişisel amaçların değerlendirilmesinde hem de iş motivasyonunda önemli rol oynamaktadır. Ayrıca değerlerin çeşitli demografik değişkenler, örneğin evlilik doyumu, mesleki karar verme, akademik performans ve örgütsel davranışlarla da ilişkili olduğu araştırmalarla incelenmiştir (Busacca, Beebe, ve Toman, 2010).

Rokeach’a (1973) göre değerler, bireylerin ideal davranış tarzları veya yaşam amaçları hakkındaki inançları olup davranışa farklı şekillerde rehberlik eden çok yönlü standartlardır. Rokeach değerleri amaçsal ve araçsal değerler olmak üzere iki ana grupta ele almaktadır. Amaçsal değerler, yaşamın temel amaçları; araçsal değerler ise bu amaçlara ulaşmak için başvurulmuş davranış tarzları ile ilgilidir. Her birey önem hiyerarşisi içinde düzenlenmiş, kendi değer sistemini oluşturan amaçsal ve araçsal değerler setine sahiptir. Değer sistemleri de bireyin algılama, tutum ve davranışlarına yön veren standartlardır (Bilgin, 1995; Wright, Cullinan ve Blin, 1997; Murphy, Snow, Carson ve Zigarmi, 1997; Meglino ve Ravlin, 1998).

Değerler, mesleki değerler gibi belirli alanlara yönelik değerler olarak da farklı biçimlerde kavramsallaştırılabilir. Mesleki değerler yaşamda kullanılan genel değerlerin meslek yaşantısına uyarlanmasıdır. Ayrıca bireyin kişisel amaçları aracılığıyla mesleki rollerinin belirginleşmesine ve zenginleşmesine katkı sağlarlar (Roe ve Ester, 1999). Mesleki beklentilerin yorumlanmasında kullanılan değerler üzerinde çalışan araştırmacılar bulunmaktadır (Nord, Brief, Atieh ve Doherty, 1990). Mesleki yaşamla ilgili değerler kişisel mesleki amaçların oluşturulmasında ve mesleki motivasyon üzerinde önemli rol oynamaktadır. Çünkü mesleki değerler, başarılı olmak için kullanılan amaçları temsil eder ve mesleki geleceğe yönelik olarak, kişinin belirli rollere ne kadar yaklaşıp uzaklaşacağına etki edebilir. Örgütsel davranış üzerinde eğitim ve performansın rolü kadar, ayrıca iş ve aile yaşamı arasındaki dengede de genel değerlerden daha çok mesleki değerlerin etkili olduğu belirtilmektedir (Roe ve Ester, 1999). Cinsiyetin mesleki değerlere göre farklılaştığını gösteren araştırmalar bulunmakta (Super, Sverko ve Super, 1995) ancak ırksal veya etnik açıdan mesleki değerlerin önem derecesi arasında farklılıklar gözlenmemektedir (Worthington, Flores ve Navarro, 2005).

Mesleki değerler veya amaçlar, kişinin mesleki gelişiminde ve kişisel yaşamının üzerinde çok önemli bir rol oynar (Super, 1990). Mesleki değerler ve amaçlar meslek ve eğitim seçimini etkiler. Kişiler meslek seçimlerini mesleki değerlerine yönelik olarak yaparlar veya seçtikleri mesleki

alanın baskın değerlerine göre mesleki değerlerini değiştirebilirler (Super, 1990). Monica (2005) mesleki değerleri mesleğin çeşitli özelliklerinin çekiciliğiyle ilgili inançlar olarak düşünmektedir. Çoğunlukla mesleki yaşamdan elde edileceği düşünülen ödüllerin neler olacağıyla ilgilidir (örneğin, prestij, para, öğrenme fırsatları vb). Brown (2002) mesleki değerleri, kişinin mesleki çalışmalarının sonucunda elde edeceği doyumuyla ilgili bireysel inançları olarak tanımlamaktadır.

Mesleki değerler kişinin mesleki çalışmasının sonucunda elde edeceği ürünün önemi gibi de tanımlanabilir (Elizur, 1984). Mesleki değerler, kişinin iş yaşamı boyunca ulaşmaya çalıştığı amaçları ve elde etmek istediği ödüllerin önemini belirlemede kullanılabilir ve kişinin genel yaşam değerlerine göre iş yaşamı üzerinde daha fazla bir etkiye sahiptir (Schwartz, 1999). Mesleki değerler, kişinin meslek seçimi ve mesleği değerlendirme standartlarıdır (Jin ve Li, 2005). Lui ve Zhao (2001) mesleki değerleri, kişinin bir durumla ya da nesnenin önemi ve anlamıyla ilgili bir bakış açısı ve kişisel değerlendirme ölçütleri olarak görmektedirler. Yu ve Li (2003) mesleki değerleri, kişinin meslekten elde etmek istediği sonucu, mesleki davranışları ve mesleki ihtiyaçları belirleyen süreklilik ve kararlılık gösteren bilgi sistemi olarak düşünmektedirler. Ayrıca, genel yaşam değerlerinin, mesleki değerlerle ilişkili olduğunu ve mesleki değerlerin, kişinin sosyal ve mesleki ihtiyaçlarıyla ilgili fikir verebileceğini de ifade etmektedirler.

Mesleki değerler sadece meslekten elde edilecek sonuç ve kazançları belirlemez, ayrıca iş doyumunu üzerinde olumlu bir etkisi bulunmaktadır (Zytowski, 1994). Bu nedenle, mesleki değerler, kişinin iş doyumunu düzeyini örneğin elde ettiği ekonomik kazancın doyumunu, becerilerini kullanma fırsatı veya iş arkadaşlarıyla ilişkisini etkileyen bir kavramdır. Mesleki değerler, kişinin temel yaşam değerlerinin önemli bir yansımasıdır. Kişisel yaşamın anlamını keşfetmede ve kişiyi neyin motive ettiğini anlamada kullanılabilir bir değişkendir (Ros, Schwartz ve Surkiss, 1999; Schwartz, 1999).

Mesleki değerlerin kararlılığı iki açıdan değerlendirilebilir. Öncelikle, mesleki değerlerin yaygınlığının kararlılığı ki bu değerlerin günlük yaşamda ne kadar sıklıkla kullanıldığı anlamına gelir. Bu, değerlerin farklı değerlere oranla, yaşam içindeki etkililiği hakkında fikir verir. Kararlılık, zaman içinde kişinin kullandığı değerleri birbiriyle karşılaştırarak elde edebileceği bir bilgidir. Kişi, böylece kendi değerlerini önem sırasına koyabilir. Bu yaklaşım, kişinin zaman içinde kendi değerlerini hiyerarşik bir yapı içinde tanımasını sağlar. Kişi kendi değerlerini tanıdıça değerler sıralamasında da değişiklikler yapabilir (Leuty, 2013).

Mesleki değerler üzerinde yapılan araştırmalar, mesleki değerlerin sıralamasındaki kararlılığın ve önem derecesinin birlikte mesleki değerlerin belirlenmesinde önemli olduğunu belirtmektedir. Değerler sistemi incelendiğinde, hiyerarşik sıralamada öncelikli değerlerin, daha az önceliği bulunan değerlere göre yaşamı daha çok etkilediği görülmektedir (Rokeach, 1973; Schwartz, 1992; Schwartz ve Bilsky, 1987). Bir değer için önem sırasını bilmek, onun davranışlarını anlamaya yardımcı olur. Bu açıdan bakıldığında, değerlerin önem sırasının farklı oluşu, insanların yaşamlarının neden farklı olduğunu açıklamaya yardımcı olmaktadır (Leuty, 2013).

Araştırmalar, kişinin kişilik ölçümleri ve mesleki ilgi alanları ölçümünden elde edilen sonuçların kararlılığı ile mesleki değerlerin ölçümünden elde edilen sonuçların kararlılığının paralellik gösterdiğine işaret etmektedir. Meta analitik çalışmalar, mesleki değerlerin kararlılığının, mesleki ilgi alanlarıyla kişilik özelliklerine oranla daha yakın ilişkili olduğunu belirtmektedir (Leuty, 2013).

Psikolojik Danışmanlık eğitimi veren öğretmenler, çoğunlukla psikolojik danışman adaylarının kendi değerler sistemlerini tanımaktan ve bu değerler sistemlerinin terapötik ilişkiye etkilerini incelemekten çekindiklerini düşünmektedirler. Buna karşın psikolojik danışmanlık öğrencilerinin motivasyonları ve yardım etme gereksinimleri eğitime yeni başladıkları andan itibaren değerler sistemleri açısından incelenmiş ve psikolojik danışman rolü için nasıl hazırlanmaları gerektiğine ilişkin tartışmalar yapılmıştır (Corey ve Corey, 2003; Henriksen ve Trusty, 2005). Bir psikolojik danışmanın kendi değerler sisteminin farkına varması kendi benlik kavramını belirginleştirmesi ve kişisel özelliklerini psikolojik danışmanlık mesleğine uygun hale getirmesi için gereklidir (Ronnestad ve Skovholt, 2003). Psikolojik danışmanlık öğrencilerinin değerler tercihleri incelendiğinde, psikolojik danışman eğitiminde etkili olan değerlerin geniş bir yelpazede bulunduğu görülmektedir (Busacca vd., 2010).

Psikolojik danışma alanında doktora yapan öğrencilerin değerler sistemleri üzerinde çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar, değerlerin doktora öğrencilerinin motivasyonlarını nasıl etkilediği ve teorik yönelimle değerler ilişkisi üzerinedir. Hoskins ve Goldberg (2005) doktora devam eden öğrencilerin kişisel motivasyonlarının, başarı, yetkinlik, mücadeleçilik ve kontrol olduğunu belirtmektedirler. Motivasyonlara cinsiyet açısından bakıldığında her iki cins arasında bazı temel motivasyonlar açısından anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Erkeklerin kadınlara oranla daha çok geleneksel ve güç ile ilgili motivasyonlara, buna karşın kadınların ise güvenlikle ilgili motivasyonlara sahip oldukları bulunmuştur. Erkek ve kadınların motivasyonları arasındaki bu farklılaşma onların öncelikli değerlerinin de farklılaşmasına yol açmaktadır. Cinsiyet açısından incelendiğinde, kadınların erkeklere oranla süpervizyon, iş ortamı ve yaşam tarzı meslek değerlerine daha çok önem verdikleri saptanmıştır (Busacca vd., 2010).

Kelly (1995) psikolojik danışmanların yardımseverlik, içsel denetim, evrensellik ve başarı değerlerinin en önemli değerler olduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca genel olarak rahatlık, uyarılma, geleneksellik ve güç değerlerinin öneminin az olduğunu ifade etmektedir. Yaş ve etnik köken açısından incelendiğinde de temel bazı değerler açısından anlamlı farklılıklar olduğunu da belirtmektedir. Örneğin 60 yaş ve üzeri yaşta bulunan psikolojik danışmanlar, daha küçük yaşta bulunan danışmanlara oranla güç, rahatlık ve güvenlik değerlerine daha çok önem vermektedirler. Buna karşın, Kelly (1995) cinsiyet açısından psikolojik danışmanların değerler sisteminde farklılıklar tespit etmemiştir. Kelly'in (1995) cinsiyet farklılıklarının olmadığını gösteren araştırma sonucuna karşın, bazı araştırmalarda kadınların daha çok yakınlık anlamlılık ve sosyal ilişkiler, erkeklerin ise daha çok mesleki ve dışsal ödüller örneğin iş güvenliği ve promosyon gibi değerlere sahip olduğu belirtilmektedir (Super vd., 1995).

Cinsiyet açısından mesleki değerlerin karşılaştırıldığı araştırmalarda, erkeklerin daha çok dışsal değerleri, buna karşın kadınların daha çok içsel, özgeci ve sosyal değerleri tercih ettikleri görülmektedir (Beutell ve Brenner, 1986; Johnson, 2001; Konrad, Ritchie, Lieb, ve Corrigall, 2000; Lindsay ve Knox, 1984; Marini, Fan, Finley, ve Beutel, 1996). Buna karşın kadın ve erkeklerin mesleki değerleri arasında fark olmadığını benzer değerlere sahip olduklarının gösteren araştırma bulguları da bulunmaktadır (Bennett ve Stadt, 1997; Beutell ve Brenner, 1986; Rowe ve Snizek, 1995).

Cinsiyetin değerler üzerindeki etkisine yönelik yapılan diğer araştırmalarda erkeklerin daha çok bireysel değerleri (bağımsızlık, erkeksilik) içselleştirdikleri, kadınların ise başkalarına yönelik ve duygusal değerlere (kadınsı, sosyal ve insancıl) yöneldikleri ifade edilmektedir (Hofstede, 1991, 1996; Gibson, 1995; Lamsa, Sakkinen, ve Turjanmaa, 2000; Myyry ve Helkama, 2001).

Bir başka araştırmaya göre de, erkeklerin geleneksel ve güç odaklı meslek değerlerine, kadınların güvenlik mesleki değerine daha çok önem verdikleri vurgulanmaktadır. Kadınlar süpervizyon, iş ortamı ve yaşam biçimi meslek değerlerini erkeklerden daha çok önemsemektedirler (Busacca vd., 2010).

Schwartz geleneksel değerlerle eğitim seviyesi arasında ters yönde bir ilişki olduğunu vurgulamaktadır. Bunun nedeni psikolojik danışmanlık öğrencilerinin, ödül alma ve isteklerinin gerçekleşmesine yönelik değerlerden daha ziyade, güvenlik ve entellektüel beceriye yönelik değerlere daha az önem vermeleri olabilir (Busacca vd., 2010).

Mesleki yaşamına yeni başlayanlar üzerinde yapılan araştırmalarda, yardımseverlik, içsel disiplin, başarı, iş ortamı, yaşam biçimi ve süpervizyon değerlerinin önemli olduğu görülmektedir. Bu gruplarda, geleneksel, güç, yaratıcılık, prestij ve gelir değerlerinin ise en az önemli değerler olduğu vurgulanmaktadır (Busacca vd., 2010).

Yaş açısından değerlerin farklılaştığını gösteren araştırma bulguları vardır. Genç çalışanların başarı ve haz temelli değerleri, yaşı daha ileri olanların ise iç-denetim ve evrensel değerleri daha çok tercih ettikleri görülmektedir. Aynı zamanda mesleki değerler açısından incelendiğinde 23-29 yaş aralığında bulunan gençlerin iş arkadaşlığı, prestij, güvenlik, süpervizyon, iş ortamı ve yaşam biçimi değerlerine daha çok önem verdikleri belirlenmiştir. Bu sonuçlar genel gelişim teorilerine de uygunluk göstermektedir (Busacca vd., 2010).

Meslek ve yaşam değerleri ölçmeye yönelik çalışmalar geçmişte çok azken, son zamanlarda mesleki danışma alanı içinde mesleki değerleri ölçmeye yönelik ölçme aracı geliştirme çalışmaları hız kazanmıştır (Rounds ve Armstrong, 2005). Mesleki değerleri ölçmek için geliştirilmiş iki ölçek bulunmaktadır. Bunlardan biri Minnesota Önem Anketi (Rounds, 1990) ve Super Mesleki Değerler Envanteri (SWVI; Super, 1970). Bunlara ilaveten Rokeach'ın Değerler Envanteri, Morris'in değerler Sınıflaması, Değerler Sınıflama Listesi bulunmaktadır.

Bu çalışmanın amacı Türkiye'de çalışan psikolojik danışmanlar ile psikolojik danışma ve rehberlik öğrencilerinin mesleki ve yaşam değerleri hakkında bilgi edinmektir. Bu araştırmada psikolojik danışmanların ve öğrencilerin mesleki ve yaşam değerleri sıralaması nedir? Yaş, sınıf düzeyi ve çalışma sürelerine göre psikolojik danışmanların ve öğrencilerin mesleki ve yaşam değerleri sıralaması nasıldır? Sorularına yanıt aranmaya çalışılmıştır.

2. Yöntem

Bu çalışma, ilişkisel tarama modeli betimsel bir araştırmadır. Bu araştırma modeli, iki veya daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 1986).

2.1. Katılımcılar

Araştırmaya 195 psikolojik danışma ve rehberlik öğrencisi, 112 çalışan psikolojik danışman katılmıştır. Katılımcılara revize edilmiş Super Mesleki Değerler Envanteri (SWVI-R) ve Rokeach'ın Değerler Listesi uygulanmıştır. Araştırmaya katılanların 192'si kadın (%62.5), 115'i erkektir (%37.5). Psikolojik danışma ve rehberlik öğrencilerinin 103'ü (%52.8) birinci sınıf, 92'si (%47.2) dördüncü sınıf öğrencisidir. Araştırmaya katılanların 37'si (%12.0) 18 yaşında, 42'si (%13.7) 19 yaşında, 25'i (%8.2) 20 yaşında, 91'i (%29.6) 21 yaşında, 22'si (%7.2) 22-25 yaş aralığında, 53'ü (% 17.2) 26-30 yaş aralığında, 22'si (%7.2) 31-40 yaş aralığında ve 15'i (%4.9) 41 yaş ve üzerindedir. Psikolojik danışmanların 22'si (%19.6) 0-3 yıllık iş deneyimi, 61'i (%54.5)

4-10 yıllık iş deneyimi ve 29'u (%25.9) 10 yıl ve daha fazla iş deneyimi olan kişilerden oluşmaktadır.

2.2. Veri toplama araçları

Super Mesleki Değerler Envanteri-Revize Edilmiş (SWVI-R; Zytowski).

Super Mesleki Değerler Envanteri kişilerin meslek değerlerini ölçmek içinde kullanılabilen bir ölçektir. Bu çalışmada kullanılan ölçek Mesleki Değerler Envanterinin revize edilmiş ölçeğidir. Ölçeğin orijinali kişilerin değerlerini ölçmek üzere geliştirilmiş 45 maddelik bir ölçektir. Bu 45 maddenin 15'i içsel diğerleri dışsal değerleri temsil etmektedir. Ölçek üzerinde daha sonra yapılan çalışmalarla ölçek 12 maddelik bir ölçek haline getirilmiştir. Zytowski orijinal ölçek üzerinde yaptığı revize çalışmalarla ölçeği 12 maddelik bir değerler ölçeği haline getirmiştir. Yanıtlayıcı her bir mesleki değeri önce önem sırasına göre sıralar daha sonra da 1 ile 5 arasında bir dereceleme üzerinden puanlar. 5=en önemli, 4=çok önemli, 3= önemli, 2=biraz önemli ve 1= önemli değil anlamına gelmektedir. Robinson ve Betz (2008) ölçeğin ayırtedici geçerliliğinin ve iç tutarlılık katsayısının kabuledilebilir düzeyde olduğunu ifade etmektedirler. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (cronbach alfa) .72 ile .88 arasında değişmektedir (Zytowski, 2006). Verilen yanıtlar önem derecesi ve önem düzeyi çarpılarak elde edilen puanlara göre sıralanmaktadır (Leuty, 2013).

Ölçeğin geçerlik ve güvenilirliği üzerinde yapılan çalışmalarda, her bir değer için cronbach alfa katsayıları; başarı (.84), Yaratıcılık (.87), İş arkadaşlığı (.85), maddi gelir (.88), bağımsızlık (.72), Yaşam biçimi (.83), mücadelelilik (.80), prestij (.81), güvenlik (.86), süpervizyon (.87), çeşitlilik (.83) ve iş ortamı (.80) olarak bulunmuştur. Ölçeğin toplamının ortanca cronbach alfa katsayısı .86'dır. Busacca, Beebe ve Toman (2010) ölçeğin cronbach alfa katsayılarını, başarı (.82), yaratıcılık (.90), iş arkadaşlığı (.85), maddi gelir (.90), bağımsızlık (.81), yaşam biçimi (.84), mücadelelilik (.80), prestij (.76), güvenlik (.92), Süpervizyon (.91), çeşitlilik (.90) ve iş ortamı (.82) olarak hesaplamışlardır.

Bu çalışmada yapılan cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı hesaplamalarında, 12 değer için iç tutarlılık katsayılarının .68 ile .70 arasında değiştiği bulunmuştur. Başarı (.69), yaratıcılık (.70), iş arkadaşlığı (.70), maddi gelir (.70), bağımsızlık (.69), yaşam biçimi (.70), mücadelelilik (.69), prestij (.70), güvenlik (.68), süpervizyon (.70), çeşitlilik (.70) ve iş ortamı (.68). Ölçeğin bütünü için iç tutarlılık katsayısı .72 olarak bulunmuştur. Ölçeğin madde toplam puan korelasyonları hesaplandığında .28 ile .48 arasında değiştiği görülmüştür.

Rokeach Değerler Envanteri: Değerler ile ilgili literatürde en çok kabul gören çalışmalardan biri Rokeach'e aittir. Rokeach değerleri iki ana kategoriye ayırmıştır. Bunlar Amaçsal (terminal) değerler; bir kişinin yaşam boyunca başarmayı amaçladığı değerlere ilişkin tercihlerini ifade eder; bunlar aile güvenliği, ahiret selameti, barış içinde bir dünya, başarı hissi, bilgelik, eşitlik, gerçek dostluk, güzellikler dünyası, heyecanlı bir yaşam, iç huzur, kendine saygı, mutluluk, olgun sevgi, özgürlük, rahat bir yaşam, sosyal onay, ulusal güvenlik, zevk olarak sıralanmaktadır (Bilgin, 1995). Araçsal değerler ise, başarılması istenen hedefler için kullanılan araçları ifade etmektedir. Bu değerler bireylerin bazı sonuçlara ulaşmasında kullandıkları kabuledilir, davranışların temsilcisi olarak işlev görürler; bunlar hırs, dürüstlük, cesaret vb değerlerdir.

Rokeach Değerler Listesi amaçsal ve araçsal değerlerden oluşur. Her iki kısımda da 18 değer verilmekte ve deneklerden bu değerleri önem sırasına göre sıralamaları istenmektedir. Ölçek ülkemizde de kullanılmıştır (Başaran, 1992; Ayvalıoğlu, 1989). Uyguç (2003) ölçeğin cronbach iç tutarlılık katsayısını .84 olarak hesaplamıştır.

2.3. Verilerin analizi

Bu araştırmada SPSS 11.5 paket programı kullanılmıştır. Verilerin analizi için řu süreç takip edilmiştir. Betimsel istatistiksel analizler için her bir mesleki ve yaşam değerinin hem psikolojik danışmanlar hem de psikolojik danışma ve rehberlik öğrencileri için ayrı ayrı aritmetik ortalama ve standart sapmaları hesaplanmıştır. Aritmetik ortalama puanlarına göre mesleki değerler ve yaşam değerleri sıralanmıştır. Mesleki ve yaşam değerlerinden aritmetik ortalama puanlarının düşük olması kişi için değerin önemine işaret etmektedir. Tablolarda aritmetik ortalama ve standart sapma puanları bu yöntem dikkate alınarak sıralanmıştır. Araştırmada anlamlılık düzeyi 0.05 olarak kabul edilmiştir.

3. Bulgular

Bu bölümde psikolojik danışmanların çalışma süreleri ve cinsiyet, psikolojik danışma ve rehberlik öğrencilerini cinsiyet ve sınıf düzeylerine göre mesleki ve yaşam değerleri leklerinin aritmetik ortalama ve standart sapma sonuçları incelenmiştir.

Tablo 1. Psikolojik danışma ve rehberlik ğrencilerinin mesleki değerler envanteri puanlarının genel puan, cinsiyet ve sınıf düzeyine göre aritmetik ortalama ve standart sapma sonuçları

	Genel		Kadın		Erkek		1.Sınıf		4. Sınıf	
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss
Yaşam Biçimi	4.44	3.48	4.05	3.41	5.20	3.50	4.31	3.46	4.59	3.52
Başarı	4.98	3.06	4.84	2.96	5.26	3.23	4.61	3.18	5.40	2.87
Bağımsızlık	5.13	3.26	5.20	3.19	5.00	3.41	4.76	3.14	5.54	3.36
İş Ortamı	6.24	3.18	5.96	3.02	6.77	3.43	6.13	3.27	6.37	3.10
Güvenlik	6.55	3.17	6.45	3.09	6.75	3.33	6.36	3.25	6.76	3.08
Prestij	6.58	3.23	6.75	3.23	6.26	3.22	7.07	2.96	6.04	3.44
İş Arkadaş	6.77	3.35	7.00	3.28	6.33	3.47	6.13	3.27	6.37	3.10
Maddi Gelir	6.78	3.33	6.82	3.27	6.70	3.46	6.90	3.22	6.64	3.46
Yaratıcılık	7.27	3.27	7.54	3.24	6.75	3.28	7.20	3.22	7.35	3.33
Mücadeleci	7.25	3.16	7.46	3.13	6.85	3.21	6.98	3.09	7.56	3.23
Çeşitlilik	7.74	3.43	7.77	3.52	7.67	3.28	8.14	3.47	7.29	3.34
Süpervizyon	8.33	3.38	8.18	3.52	8.61	3.10	8.27	3.20	8.39	3.59

Tablo 1'de psikolojik danışma ve rehberlik ğrencilerinin genel, cinsiyet ve sınıf düzeylerine göre mesleki değerlerinin önem derecesi görülmektedir. Super Mesleki Değerler Envanteri genel puan sonuçlarına göre sırasıyla en önemli ilk beş mesleki değerler, yaşam biçimi ($X=4.44$), başarı ($X=4.98$), bağımsızlık ($X=5.13$), İş ortamı ($X=6.24$) ve güvenlik ($X=6.55$) olarak görülmektedir. Cinsiyet değişkenine göre, her iki cins içinde aynı zamanda ortak en önemli değerler yaşam biçimi, başarı ve bağımsızlık değerleridir. Buna karşın kadın öğrenciler için, iş ortamı ($X=5.96$) ve güvenlik ($X=6.45$) en önemli diğer iki değerken, iş ortamı değeri erkek öğrenciler için ($X=6.77$), güvenlik değeri ise ($X=6.75$) ortalamayla ilk beş değerden ikisi değildir. Erkek ğrenciler için diğer iki en önemli değer prestij ($X=6.26$) ve iş arkadaşlığı ($X=6.77$) değerleri kadın öğrencilerin prestij ($X=6.75$) ve iş arkadaşlığı ($X=7.00$) değerine verdikleri önemden daha fazla bir öneme sahiptir. Envanter sonuçları sınıf düzeyi açısından incelendiğinde birinci ve dördüncü sınıflar için en önemli ortak dört değerin yaşam biçimi, başarı, bağımsızlık ve iş ortamı değerleri olduğu görülmektedir. Bununla birlikte birinci sınıf öğrencileri için en önemli diğer mesleki değer iş arkadaşlığı değeri ($X=6.13$), dördüncü sınıf öğrencileri için ise prestij değeridir ($X=6.04$).

Cinsiyet ve sınıf düzeyleri değişkenleri birlikte ele alındığında, erkek öğrenciler ile dördüncü sınıf öğrencilerin ilk beş değerlerinin aynı olduğu görülmektedir. Genel puan açısından bakıldığında öğrenciler için en az önemli mesleki değerler çeşitlilik ($X=7.74$) ve süpervizyon ($X=8.33$) değerleridir. Kadın öğrenciler için çeşitlilik değerinin aritmetik ortalaması ($X=7.77$), süpervizyon değerinin aritmetik ortalaması ($X= 8.18$), erkek öğrenciler için ise çeşitlilik değerinin aritmetik ortalaması ($X=7.67$), süpervizyon değerinin aritmetik ortalaması ($X=8.61$) bulunmuştur. Sınıf düzeyi açısından bakıldığında da birinci sınıflar için süpervizyon ($X=8.27$) ve çeşitlilik ($X=8.14$) değerleri en az önemli değerler olarak ifade edilmektedir. Dördüncü sınıf öğrencileri için en az önemli değerler süpervizyon ($X=8.39$) ve mücadelelilik ($X=7.56$) değerleridir.

Tablo 2. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Öğrencilerinin Rokeach değerler listesi (Amaçsal Değerler) puanlarının genel puan, cinsiyet ve sınıf düzeyine göre aritmetik ortalama ve standart sapma sonuçları

	Genel		Kadın		Erkek		1.Sınıf		4. Sınıf	
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss
Ahret Selameti	8.17	6.44	8.00	6.38	8.51	6.57	7.00	6.18	9.47	6.49
Aile Güvenliği	6.45	4.58	6.56	4.53	6.25	4.71	5.45	4.31	7.56	4.64
Barışçıl Bir Dünya	9.03	5.45	9.06	5.41	8.95	5.55	8.41	5.37	9.71	5.47
Başarı Hissi	9.05	3.99	8.84	3.79	9.44	4.34	9.01	3.93	9.08	4.08
Bilgelik	11.70	4.82	12.43	4.50	10.29	5.14	11.36	4.68	12.07	4.98
Eşitlik	8.77	4.31	9.14	4.32	8.07	4.24	8.39	4.42	9.20	4.18
Gerçek Dostluk	8.44	4.09	8.69	4.16	7.98	3.95	9.00	4.25	7.84	3.84
Güzellikler Dünyası	13.00	3.80	12.98	3.86	13.04	3.73	13.51	3.62	12.43	3.94
Heyecanlı Bir Yaşam	11.55	4.76	11.68	4.87	11.29	4.59	11.88	4.34	11.18	5.19
İç Huzuru	5.75	4.49	5.12	4.12	6.95	4.92	5.43	3.77	6.10	5.16
Kendine Saygı	7.14	4.45	6.69	4.28	8.00	4.68	7.60	4.35	6.62	4.54
Mutluluk	6.28	3.91	6.08	3.89	6.67	3.94	6.62	3.77	5.91	4.04
Olgun Sevgi	12.04	4.51	12.13	4.35	11.88	4.85	13.08	4.38	10.89	4.41
Özgürlük	7.25	4.26	7.62	4.26	6.55	4.20	6.95	4.25	7.59	4.27
Rahat Bir Yaşam	9.18	4.51	8.73	4.55	10.02	4.33	9.00	4.34	9.38	4.70
Sosyal Onay	12.90	4.37	13.00	4.18	12.72	4.75	13.26	3.97	12.51	4.77
Ulusal Güvenlik	12.57	4.69	12.34	4.91	13.01	4.23	12.16	4.82	13.03	4.52
Zevk	11.23	5.00	11.09	4.84	11.50	5.32	12.51	4.47	9.80	5.19

Tablo 2’de psikolojik danışma ve rehberlik öğrencilerinin Rokeach Değerler Listesi (Amaçsal Değerler) sonuçları genel, cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenlerine göre sıralanmıştır. Rokeach Değerler Listesi (Amaçsal Değerler) sonuçlarına göre öğrencilerin toplam sonuçlar açısından 18 amaçsal değer arasında seçtikleri en önemli ilk beş amaçsal değer; iç huzuru ($X=5.75$), mutluluk ($X=6.28$), aile güvenliği ($X=6.45$), kendine saygı ($X=7.14$) ve özgürlük ($X=7.25$) değerleridir. Sonuçlar cinsiyet açısından incelendiğinde hem kadın hem de erkek öğrenciler için en önemli değerlerin yine genel değerlendirmede olduğu gibi iç huzuru, mutluluk, aile güvenliği, kendine saygı ve özgürlük olduğu görülmektedir. Sonuçlar sınıf düzeyi açısından incelendiğinde ise, hem birinci hem de dördüncü sınıf öğrencilerinin ilk dört değerinin toplam ve cinsiyet değişkenine göre oluşan sıralamaya benzer olduğu, her iki sınıf düzeyi için de iç huzuru, aile güvenliği, mutluluk ve özgürlük değerlerinin önemli olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, birinci sınıflar için en önemli beş değerden bir tanesi ahret selamlığı ($X=7.00$) değeriyken, dördüncü sınıflar için en önemli beş değerden diğeri kendine saygı ($X= 6.62$) değeridir.

Rokeach Değerler Listesine verilen yanıtlar incelendiğinde, öğrenciler için en az önemli amaçsal değerlerin bilgelik, güzellikler dünyası, heyecanlı bir yaşam, olgun sevgi, sosyal onay, rahat bir yaşam, ulusal güvenlik ve zevk olduğu tespit edilmiştir. Kadın öğrenciler için en az önemli amaçsal değerler, sosyal onay (X=13.00) ve güzellikler dünyası (X=12.98) amaçsal değerleridir. Erkek öğrenciler için ise en az önemli amaçsal değerler güzellikler dünyası (X=13.04) ve ulusal güvenlik (X=13.01) amaçsal değerleridir. Sınıf düzeyi açısından elde edilen sonuçlara göre birinci sınıfların en az önemsedikleri amaçsal değerler güzellikler dünyası (X=13.51), sosyal onay (X=13.26) ve olgun sevgi (X=13.26); dördüncü sınıfların en az önemsedikleri amaçsal değerler, ulusal güvenlik (X=13.03), sosyal onay (X=12.51) ve güzellikler dünyası (X=12.43) değerleridir.

Tablo 3. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Öğrencilerinin Rokeach değerler listesi (Araçsal Değerler) puanlarının genel puan, cinsiyet ve sınıf düzeyine göre aritmetik ortalama ve standart sapma sonuçları

	Genel		Kadın		Erkek		1.Sınıf		4. Sınıf	
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss
Bağımsız	6.43	5.60	6.77	5.67	5.77	5.44	5.54	5.11	7.41	5.98
Bağışlayıcı	10.24	4.75	9.86	4.74	10.97	4.72	10.27	4.63	10.21	4.90
Cesaretli	9.50	5.29	9.83	5.21	8.86	5.43	9.52	5.25	9.47	5.36
Dürüst	5.97	4.74	5.96	4.64	6.00	4.97	4.98	4.18	7.08	5.10
Entellektüel	11.31	5.13	11.25	5.13	11.42	5.18	11.02	5.15	11.62	5.13
Geniş Görüşlü	8.35	5.08	8.60	5.07	7.89	5.11	6.94	4.77	9.92	4.98
Hayal Gücü	10.61	5.17	11.14	5.25	9.58	4.87	10.85	5.42	10.34	4.89
Hırslı	11.94	5.39	12.19	5.34	11.48	5.49	11.80	5.52	12.10	5.27
İtaatkar	14.24	4.78	14.26	4.75	14.20	4.89	14.74	4.18	13.69	5.34
Kendini Kontr	8.53	4.30	8.23	4.26	8.89	4.38	8.70	4.21	8.34	4.41
Kibar	10.24	4.56	10.71	4.43	9.33	4.69	10.54	4.54	9.90	4.57
Mantıklı	7.96	4.42	8.24	4.46	7.42	4.34	7.92	4.41	8.01	4.46
Muktedir	12.47	3.85	12.36	3.83	12.69	3.92	12.34	3.79	12.61	3.93
Neşeli	8.50	4.72	8.16	4.66	9.14	4.81	9.73	4.72	7.13	4.36
Sevecen	8.57	4.59	8.03	4.59	9.60	4.43	9.33	4.73	7.73	4.29
Sorumluluk S.	7.44	4.15	6.60	4.00	9.05	3.98	7.57	4.25	7.30	4.06
Temiz	10.01	4.58	9.86	4.75	10.30	4.25	10.13	4.53	9.88	4.66
Yardımsaver	8.09	4.34	7.95	4.13	8.36	4.73	8.55	4.32	7.58	4.33

Tablo 3’de psikolojik danışma ve rehberlik öğrencilerinin Rokeach Değerler Listesi (Araçsal Değerler) puanlarının genel puan, cinsiyet ve sınıf düzeyine göre aritmetik ortalama ve standart sapma sonuçları verilmiştir. Rokeach Değerler Listesi (Araçsal Değerler) sonuçları genel puanlar açısından incelendiğinde, öğrenciler için 18 araçsal değer içinde en önemli ilk beş araçsal değer dürüstlük (X=5.97), bağımsızlık (X=6.43), sorumluluk (X=7.44), mantıklı olma (X=7.96) ve yardımsaverlik (M=8.09) olduğu görülmektedir. Sonuçlar cinsiyet açısından incelendiğinde; kadın öğrenciler için en önemli araçsal değerler; dürüstlük (x=5.96), sorumluluk (X=6.60), bağımsızlık (X=6.77), yardımsaverlik (X=7.95) ve sevecen olma (X=8.03) olduğu belirlenmiştir. Erkek öğrenciler için ise en önemli araçsal değerler; bağımsızlık (X=5.77), dürüstlük (X=6.00), mantıklılık (X=7.42), geniş görüşlülük (X=7.89) ve yardımsaverlik (X=8.36) araçsal değerleridir. Sınıf düzeyi açısından araçsal değerler incelendiğinde; birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinin ilk üç araçsal değerinin ortak olduğu ve bunların bağımsızlık, dürüstlük ve sorumluluk araçsal değerleri olduğu görülmüştür. Birinci sınıflar için en önemli diğer iki araçsal değer geniş görüşlülük (X=6.94) ve mantıklılık (X=7.92), dördüncü sınıflar için ise neşeli olma (X=7.13) ve sevecen olma (X=7.73) araçsal değerleridir. Öğrenciler için en az önemli olan araçsal değerler itaatkarlık, muktedir olma ve hırslı olma ve entellektüellik değerleridir.

Tablo 4. Psikolojik danışmanların mesleki değerler envanteri puanlarının genel puan, cinsiyet ve çalışma sürelerine göre aritmetik ortalama ve standart sapma sonuçları

	Genel		Kadın		Erkek		0-3 yıl		Çalışma Süresi 4-10 yıl		11+ yıl	
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss
Yaşam Biçimi	4.77	3.37	4.85	3.61	4.68	3.08	5.40	3.48	4.75	3.27	4.34	3.54
Başarı	5.17	3.75	5.30	3.03	5.02	3.00	5.72	2.79	5.32	3.10	4.44	2.93
Bağımsızlık	5.96	3.11	6.19	3.13	5.68	3.09	5.95	2.27	6.08	3.21	5.72	3.51
İş Ortamı	6.08	3.01	6.20	2.91	5.92	3.16	6.68	2.96	6.19	3.05	5.37	2.93
Yaratıcılık	6.18	3.60	6.04	3.32	6.36	3.30	6.22	3.93	6.22	3.33	6.06	2.77
Prestij	6.71	3.53	6.69	3.60	6.74	3.48	7.04	3.81	6.45	3.44	7.00	3.59
İş Arkadaşlığı	6.73	2.90	7.22	2.77	6.12	2.98	7.00	3.02	6.57	3.01	6.86	2.65
Güvenlik	6.81	3.60	7.04	3.60	6.52	3.62	7.27	3.95	6.59	3.80	6.93	2.89
Maddi Gelir	6.84	3.77	7.20	3.90	6.40	3.58	6.31	3.85	6.50	3.56	7.96	4.02
Mücadelecilik	6.91	3.34	6.72	3.15	7.16	3.59	7.22	3.58	6.65	3.33	7.24	3.25
Çeşitlilik	7.50	3.19	6.88	3.37	8.26	2.79	6.95	3.64	7.91	3.23	7.03	2.67
Süpervizyon	8.50	3.75	8.20	3.87	8.88	3.60	8.50	3.68	8.29	3.76	8.96	3.87

Tablo 4’de psikolojik danışmanların genel, cinsiyet ve sınıf düzeylerine göre mesleki değerlerinin önem derecesi görülmektedir. Super Mesleki Değerler Envanteri genel puan sonuçlarına göre sırasıyla 12 mesleki değer içinden en önemli ilk beş mesleki değerler; yaşam biçimi ($X=4.77$), başarı ($X=5.17$), bağımsızlık ($X=5.96$), İş ortamı ($X=6.08$) ve yaratıcılık ($X=6.18$) olarak görülmektedir. Cinsiyet değişkenine göre her iki cins içinde aynı zamanda ortak en önemli değerler yaşam biçimi, başarı, iş ortamı ve bağımsızlık değerleridir. Buna karşın, kadın psikolojik danışmanlar için yaratıcılık ($X=6.04$) en önemli diğer meslek değeriyken, yaratıcılık değeri erkek öğrenciler için ($X=6.36$), güvenlik değeri ilk beş değerden biri değildir. Erkek öğrenciler için diğer mesleki değer iş arkadaşlığı ($X=6.12$) değeri, kadın öğrencilerin iş arkadaşlığı ($X=7.22$) değerine verdikleri önemden daha fazla bir öneme sahiptir. Envanter sonuçları çalışma süresi açısından incelendiğinde; 0-3 yıl ve 4-10 yıllık deneyime sahip psikolojik danışmanların en önemli mesleki değerlerinden üçünün yaşam biçimi, başarı ve bağımsızlık değerleri olduğu görülmektedir. Buna karşın 11 yıl ve daha fazla deneyime sahip psikolojik danışmanlar için en önemli mesleki değerlerin yaşam biçimi, bağımsızlık ve iş ortamı değerleri olduğu belirlenmiştir. Genel puanlar açısından bakıldığında, psikolojik danışmanlar için en az önemli mesleki değerler, çeşitlilik ($X=7.50$) ve süpervizyon ($X=8.50$) değerleridir. Kadın psikolojik danışmanların en az önem verdikleri mesleki değerler süpervizyon ($X=8.20$) ve iş arkadaşlığı ($X=7.22$); erkek psikolojik danışmanların ise süpervizyon ($X=8.88$) ve çeşitlilik ($X=8.26$) değerleridir. Bulgular çalışma süreleri açısından incelendiğinde; 0-3 yıllık deneyimi olan psikolojik danışmanların en az süpervizyon ($X=8.50$) ve güvenlik ($X=7.27$); 4-10 yıllık deneyimi olan psikolojik danışmanların süpervizyon ($X=8.29$) ve çeşitlilik ($X=7.91$); 11 yıl ve daha fazla deneyimi olan psikolojik danışmanların süpervizyon ($X=8.96$) ve maddi gelir ($X=7.96$) değerlerine önem verdikleri tespit edilmiştir.

Tablo 5’de psikolojik danışmanların Rokeach Değerler Listesi (Amaçsal Değerler) sonuçları genel, cinsiyet ve çalışma süresine göre sıralanmıştır. Rokeach Değerler Listesi (Amaçsal Değerler) sonuçlarına göre psikolojik danışmanların genel sonuçlar açısından 18 amaçsal değer arasında seçtikleri en önemli ilk beş amaçsal değer; iç huzuru ($X=5.75$), mutluluk ($X=6.54$), aile güvenliği ($X=6.75$), kendine saygı ($X=6.80$) ve özgürlük ($X=8.28$) değerleridir. Sonuçlar cinsiyet açısından incelendiğinde, hem kadın hem de erkek psikolojik danışmanlar için en önemli ilk dört amaçsal

değerlerin yine toplam değerlerde olduğu gibi iç huzuru, mutluluk, aile güvenliği, kendine saygı olduğu görülmektedir. Kadın psikolojik danışmanlar için en önemli beşinci amaçsal değer özgürlük ($X=8.08$); erkek psikolojik danışmanlar için ise ahiret selamlığı ($X= 7.38$) amaçsal değeridir. Sonuçlar çalışma süresi açısından incelendiğinde ise; 0-3 yıl, 4-10 yıl ve 11 yıl ve üzeri mesleki deneyimi olan psikolojik danışmanların hepsi için en önemli amaçsal değerlerin iç huzuru, mutluluk, aile güvenliği ve kendine saygı değerleri olduğu belirlenmiştir. Buna karşın 0-3 yıllık deneyimi olan psikolojik danışmanların beşinci en önemli amaçsal değeri ahiret selamlığı ($X=6.12$), 4-10 yıllık ve 11 yıl ve üzeri deneyimi olan psikolojik danışmanlar için ise özgürlük değeridir.

Tablo 5. Psikolojik Danışmanların Rokeach değerler listesi (Amaçsal Değerler) puanlarının genel puan, cinsiyet ve çalışma sürelerine göre aritmetik ortalama ve standart sapma sonuçları

	Genel		Kadın		Erkek		Çalışma Süresi					
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	0-3 yıl \bar{X} Ss	4-10 yıl \bar{X} Ss	11+ yıl \bar{X}			
İç Huzuru	5.75	4.38	5.66	4.58	5.86	4.17	4.18	3.89	6.16	4.63	6.06	4.06
Mutluluk	6.54	4.44	6.54	4.61	6.54	4.28	6.81	4.51	5.98	4.46	7.51	4.32
Aile Güvenliği	6.75	4.54	7.24	4.58	6.14	4.47	6.31	3.88	6.90	4.54	6.75	5.13
Kendine Saygı	6.80	4.47	6.40	4.62	7.30	4.26	7.50	4.75	6.83	4.41	6.20	4.44
Özgürlük	8.28	4.32	8.08	4.60	8.54	3.99	8.63	4.06	8.49	4.23	7.58	
Barışçıl Bir Dünya	8.95	5.46	9.79	5.45	7.92	5.34	8.77	5.63	8.50	5.27	10.03	
Gerçek Dostluk	9.09	3.87	9.19	3.75	8.98	4.05	8.81	3.72	9.00	4.05	9.51	
Başarı Hissi	9.10	4.43	8.88	4.30	9.38	4.62	10.00	4.39	9.18	4.50	8.27	
Rahat Bir Yaşam	9.25	4.42	9.29	4.43	9.22	4.46	8.81	4.86	9.32	4.30	9.44	
Ahiret Selamlığı	9.30	7.05	10.85	6.65	7.38	7.13	6.22	5.85	8.67	6.82	12.96	
Eşitlik	9.33	4.30	9.50	4.08	9.14	4.60	9.81	3.73	9.32	4.44	9.00	
Olgun Sevgi	10.23	4.48	10.51	4.54	9.88	4.43	11.22	3.75	9.55	4.68	10.89	
Zevk	11.11	5.14	10.77	5.16	11.54	5.14	11.59	4.41	11.37	5.50	10.20	
Bilgelik	11.37	4.87	11.43	5.02	11.30	4.72	13.00	5.09	12.00	4.50	8.82	
Heyecanlı Bir Yaşam	11.68	4.75	11.17	4.90	12.32	4.52	11.95	4.74	11.63	4.76	11.58	
Sosyal Onay	11.76	4.52	11.74	4.68	11.80	4.37	11.95	3.96	11.83	4.64	11.48	
Ulusal Güvenlik	12.33	5.16	10.95	5.47	14.06	4.20	11.77	6.10	12.80	4.61	11.79	
Güzellikler Dünyası	12.81	4.30	12.33	4.71	13.40	3.69	12.95	4.86	13.50	3.84	11.2	4

Cinsiyet ve çalışma süresi değişkenleri birlikte incelendiğinde; erkek ve 0-3 yıllık deneyim olan psikolojik danışmanların ilk beş amaçsal değerlerinin benzer olduğu dikkat çekmektedir. Rokeach Değerler Listesine verilen yanıtlar incelendiğinde, psikolojik danışmanlar için en az önemli amaçsal değerlerin güzellikler dünyası ($X=12.81$), Ulusal güvenlik ($X=12.33$), sosyal onay ($X=11.76$), heyecanlı bir yaşam ($X=11.68$) ve bilgelik ($X=11.37$) olduğu tespit edilmiştir. Cinsiyet açısından incelendiğinde; kadın psikolojik danışmanlar için en az önemli amaçsal değerler, güzellikler dünyası ($X=12.33$), sosyal onay ($X=11.74$), bilgelik ($X=11.43$) ve heyecanlı bir

yaşam ($X=11.17$) amaçsal değerleridir. Erkek psikolojik danışmanlar için ise en az önemli amaçsal değerler, ulusal güvenlik ($X=14.06$), güzellikler dünyası ($X=13.40$), heyecanlı bir yaşam ($X=12.32$) ve sosyal onay ($X=11.80$) amaçsal değerleridir. Çalışma süreleri açısından elde edilen sonuçlara göre, 0-3 ve 4-10 yıllık deneyimi olan psikolojik danışmanların en az önemsedikleri amaçsal değerler, bilgelik, heyecanlı bir yaşam, sosyal onay, ulusal güvenlik ve güzellikler dünyası değerleridir. Buna karşın 11 yıl ve daha fazla deneyimi olan psikolojik danışmanlar için en az önemli amaçsal değerler, ahiret selamlığı, heyecanlı bir yaşam, sosyal onay, ulusal güvenlik ve güzellikler dünyasıdır.

Tablo 6. Psikolojik Danışmanların Rokeach Değerler Listesi (Araçsal Değerler) puanlarının genel puan, cinsiyet ve çalışma sürelerine göre aritmetik ortalama ve standart sapma sonuçları

	Genel		Kadın		Erkek		Çalışma Süresi					
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	0-3 yıl		4-10 yıl		11+ yıl	
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss
Dürüstlük	5.14	4.09	5.93	4.63	5.77	5.44	6.54	4.61	4.62	3.84	5.17	4.07
Bağımsız	6.02	5.16	6.58	5.24	5.34	5.02	6.22	4.94	6.45	5.33	4.96	4.98
Sorumluluk	7.07	4.81	6.37	4.82	7.94	4.71	6.81	4.73	7.01	4.89	7.37	4.87
Yardımsesver	7.75	4.90	8.12	4.94	7.28	4.87	6.45	4.00	8.00	4.90	8.20	5.49
Mantıklı	8.32	4.22	8.85	4.18	7.66	4.22	8.04	4.29	8.16	4.16	8.86	4.39
Geniş Görüşlü	8.80	4.96	9.14	5.16	8.38	4.72	7.13	5.62	10.04	4.54	7.44	4.73
Neşeli	8.99	4.71	8.58	4.68	9.50	4.74	8.18	2.95	8.80	5.19	10.00	4.69
Kendini Kontrol	9.04	4.71	8.58	4.61	9.62	4.81	7.72	5.39	9.49	4.81	9.10	3.84
Sevecen	9.30	4.49	9.29	4.63	9.32	4.36	8.63	3.53	9.11	5.02	10.20	3.94
Bağışlayıcı	9.42	4.81	9.66	4.50	9.14	5.19	8.90	4.94	9.93	4.55	8.75	5.26
Cesaretili	9.92	5.02	9.83	4.75	10.04	5.40	11.13	5.30	10.39	4.79	8.03	4.95
Entellektüel	10.25	4.90	10.03	5.22	10.52	4.50	11.68	5.59	10.57	4.58	8.48	4.66
Kibar	10.37	4.43	10.29	4.36	10.48	4.56	10.00	3.75	9.85	4.53	11.75	4.55
Hayal gücü	10.68	4.77	10.54	4.90	10.86	4.65	12.13	4.70	10.22	5.21	10.55	3.67
Temiz	11.42	4.58	11.01	4.87	11.94	4.18	12.04	4.70	10.57	4.51	12.75	4.39
Muktedir	11.52	4.00	11.80	3.68	11.18	4.38	12.77	3.13	10.81	4.56	12.06	2.99
Hırslı	12.04	5.23	11.56	5.62	12.64	4.69	12.81	5.50	11.88	5.06	11.79	5.51
İtaatkar	14.60	4.75	14.46	4.92	14.78	4.56	13.72	4.99	14.60	4.82	15.27	4.46

Tablo 6'da psikolojik danışmanların Rokeach Değerler Listesi (Araçsal Değerler) puanlarının genel puan, cinsiyet ve çalışma sürelerine göre aritmetik ortalama ve standart sapma sonuçları verilmiştir. Rokeach Değerler Listesi (Araçsal Değerler) sonuçları genel puanlar açısından incelendiğinde psikolojik danışmanlar için 18 araçsal değer içinde en önemli ilk beş araçsal değer dürüstlük ($X=5.14$), bağımsızlık ($X=6.02$), sorumluluk ($X=7.07$), yardımsesverlik ($M=7.75$) ve mantıklı olma ($X=8.32$) olduğu görülmektedir. Sonuçlar cinsiyet açısından incelendiğinde; kadın ve erkek psikolojik danışmanlar için en önemli araçsal değerler dürüstlük, bağımsızlık, sorumluluk, yardımsesverlik araçsal değerleri olduğu belirlenmiştir. Kadın psikolojik danışmanların ilk beş içindeki diğer araçsal değerinin kendini kontrol ($X=8.58$) olduğu, erkek psikolojik danışmanlar için ise en önemli beşinci araçsal değer mantıklılık ($X=7.66$) değerleridir. Çalışma süreleri açısından araçsal değerler incelendiğinde; bütün çalışma sürelerine göre en önemli araçsal değerlerin dürüstlük, bağımsızlık ve sorumluluk değerleri olduğu belirlenmiştir. Buna karşın 0-3 yıllık deneyimi olan psikolojik danışmanlar için ilaveten yardımsesverlik ($X=6.45$) ve geniş görüşlülük ($X=7.13$); 4-10 yıllık deneyimi olan psikolojik danışmanlar için yardımsesverlik ($X=8.00$) ve mantıklılık ($X=8.16$); 11 yıl ve üzeri daha fazla deneyimi olan psikolojik danışmanlar için geniş görüşlülük ($X=7.44$) ve cesaret ($X=8.03$) değerleri en önemli değerlerdir.

Psikolojik danışmanlar için en az önemli değerlerin itaatkarlık (X=14.60), Hırslılık (X=12.04), muktedir olma (X=11.52), and temizlik (X=11.42) değerleri olduğu görülmektedir. Kadın psikolojik danışmanlar için en az önemli araçsal değerlerin itaatkarlık (X=14.46), muktedir (X=11.80) ve hırslı (X=11.56); erkek psikolojik danışmanlar için ise itaatkarlık (X=14.78), hırslı (X=12.64) ve temiz (X=11.94) olduğu tespit edilmiştir. Çalışma süreleri açısından sonuçlar incelendiğinde; 0-3 yıl ve 4-10 yıl çalışma süreleri bulunan psikolojik danışmanlar için en az önemli araçsal değerler itaatkarlık (X=13.72), hırslı (X=12.81) ve muktedir olma (X=12.77) değerleridir. Buna karşın 11 yıl ve daha fazla çalışma süresi bulunan psikolojik danışmanlar için en az önemli araçsal değerlerin itaatkarlık (X=15.27), temiz (X=12.75) ve muktedir olma (X=12.06) değerleri olduğu görülmektedir.

4. Tartışma sonuç ve öneriler

Bu araştırmada, psikolojik danışmanlar ve psikolojik danışma ve rehberlik öğrencilerinin mesleki değerleri ile yaşam değerleri incelenmiştir. Psikolojik danışmanlar ve psikolojik danışma ve rehberlik öğrencilerinin en önem verdikleri meslek değerlerinin, yaşam biçimi, başarı, bağımsızlık ve iş ortamı değerleri olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte psikolojik danışmanlar için en önemli ilk beş değerden biri yaratıcılıkken, psikolojik danışma ve rehberlik öğrencileri için güvenlik en önemli beşinci değer olarak bulunmuştur. Kadın ve erkek öğrencilerin en önemli üç değeri ortaktır ve bunlar yaşam biçimi, başarı ve bağımsızlıktır. Ayrıca kadın öğrenciler için en önemli diğer iki mesleki değer çeşitlilik ve iş ortamı değerleridir. Erkek öğrenciler için ise diğer önemli iki değer, prestij ve iş arkadaşlığı değerleridir. Birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinin mesleki değerlerinde de benzerlikler mevcuttur. Birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinin benzerlik gösterdikleri mesleki değerler sırasıyla başarı, bağımsızlık ve yaşam biçimi değerleridir. Birinci sınıflar için önemli diğer iki değer kız öğrencilerde olduğu gibi çeşitlilik ve iş ortamı değerleridir. Dördüncü sınıf öğrencileri için ise erkek öğrencilerde olduğu gibi prestij ve iş arkadaşlığı değerleridir.

Erkek ve kadın psikolojik danışmanların en önemli mesleki değerleri tıpkı psikolojik danışma ve rehberlik öğrencilerinde olduğu gibi yaşam biçimi, başarı ve bağımsızlık ve iş ortamı değerleridir. Bu sonuçlara ek olarak, kadın psikolojik danışmanlar için yaratıcılık mesleki değeri erkek psikolojik danışmanlara göre daha önemliyken, erkek psikolojik danışmanlar için erkek öğrencilerde olduğu gibi iş arkadaşlığı mesleki değeri en önemli diğer değerdir. Çalışma süreleri açısından sonuçlar irdelendiğinde, 0-3 yıl, 4-10 yıl çalışma süreleri bulunan psikolojik danışmanların mesleki değerlerinin benzerlik gösterdiği ve en önemli ilk dört mesleki değerlerinin başarı, yaşam biçimi, bağımsızlık ve yaratıcılık olduğu görülmüştür. 4-10 yıl ve 10 yıl ve daha fazla çalışma süresi bulunan psikolojik danışmanlar için diğer en önemli değer iş ortamı değeri iken, 0-3 yıl çalışma süresi bulunan psikolojik danışmanlar için en önemli diğer mesleki değer maddi gelir değeri olmuştur.

Bu araştırmada, psikolojik danışmanlar ve psikolojik danışma ve rehberlik öğrencilerinin yaşam değerleri amaçsal ve araçsal değerler olmak üzere incelenmiştir. Amaçsal değerler açısından araştırma sonuçları incelendiğinde, psikolojik danışmanlar ve psikolojik danışma ve rehberlik öğrencilerinin en önemli amaçsal değerlerinin iç huzuru, mutluluk, aile güvenliği, kendine saygı ve özgürlük değerleri olduğu belirlenmiştir. Erkek ve kadın öğrencilerin en önemli amaçsal değerleri içsel huzur, mutluluk, aile güvenliği, kendine saygı ve özgürlük değerleridir. Sınıf düzeyi açısından sonuçlar irdelendiğinde, birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinin amaçsal değerlerinin ilk dördünün benzerlik gösterdiği ve bunların içsel huzur, mutluluk, aile güvenliği ve özgürlük olduğu

belirlenmiştir. Birinci sınıf öğrenciler için en önemli diğer amaçsal değer ahiret selamlığı, dördüncü sınıf öğrencileri için en önemli amaçsal değer kendine saygı değeridir.

Kadın ve erkek psikolojik danışmanların amaçsal değerleri incelendiğinde, iç huzuru, mutluluk, aile güvenliği ve kendine saygı değerlerinin en önemli amaçsal değerlerden dördü olduğu görülmüştür. Buna ek olarak, kadın psikolojik danışmanlar için özgürlük, erkek psikolojik danışmanlar için ahiret selamlığı değeri diğer en önemli amaçsal değerlerdir. Psikolojik danışmanların çalışma süreleri açısından sonuçlar incelendiğinde; 0-3 yıl ve 4-10 yıl ve 10 yıl ve daha fazla çalışma süresi bulunan psikolojik danışmanlar için ortak olarak iç huzuru, mutluluk, aile güvenliği ve kendine saygı en önemli amaçsal değerler olarak bulunmuştur. Buna karşın 4-10 yıl ve 10 yıl ve daha fazla çalışma süreleri bulunan psikolojik danışmanlar için en önemli diğer değerlerin özgürlük, 0-3 yıl çalışma süresi bulunan psikolojik danışmanlar için ise ahiret selamlığı olduğu görülmüştür.

Araçsal yaşam değerleri açısından araştırma sonuçları incelendiğinde; psikolojik danışmanlar ve psikolojik danışma ve rehberlik öğrencilerinin en önemli araçsal değerlerinin dürüstlük, bağımsızlık, sorumluluk, mantıklı ve yardımseverlik değerleridir. Kadın ve erkek psikolojik danışma ve rehberlik öğrencilerinin en önemli araçsal değerleri dürüstlük, bağımsızlık ve yardımseverlik değerleridir. Bu sonuçlara ek olarak kadın öğrenciler için diğer en önemli araçsal değerler sorumluluk ve sevecen olma değerleriyken, erkek öğrenciler için mantıklı olma ve geniş görüşlülük değerleridir. Birinci ve dördüncü sınıf öğrencileri için araçsal değerler benzerlik göstermektedir. Birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinin en önemli ilk üç araçsal değerlerin bağımsızlık, dürüstlük ve sorumluluk değerleridir. Birinci sınıf öğrencileri için diğer araçsal değerler geniş görüşlülük ve mantıklılık, dördüncü sınıf öğrencileri için ise neşelilik ve sevecenlik değerleridir.

Kadın ve erkek psikolojik danışmanların araçsal değerleri incelendiğinde; dürüstlük, bağımsızlık, sorumluluk ve yardımseverlik değerleri en önemli değerler olarak bulunmuştur. Bununla birlikte, kadın psikolojik danışmanlar için neşelilik, erkek psikolojik danışmanlar için ise sevecenlik diğer önemli değerlerdir. Çalışma süreleri açısından sonuçlar irdelendiğinde; 0-3 yıl, 4-10 yıl ve 11 ve üzeri çalışma süreleri bulunan psikolojik danışmanların ilk üç en önemli araçsal değerleri, dürüstlük, bağımsızlık ve sorumluluk değerleridir. Buna karşın, 4-10 yıl çalışma süresi bulunan psikolojik danışmanlar için yardımseverlik ve mantıklı olma; 11 yıl ve daha fazla çalışma süresi bulunan psikolojik danışmanlar için geniş görüşlülük ve cesaretli olma değerleri, 0-3 yıl çalışma süresi bulunan psikolojik danışmanlar için yardımseverlik ve geniş görüşlülük değerleri diğer en önemli araçsal değerlerdir.

Bu araştırmanın asıl amacı psikolojik danışmanlar ve psikolojik danışma ve rehberlik öğrencilerinin mesleki değerleri ve yaşam değerlerini karşılaştırmaktır. Bu amaçla her iki gruptan elde edilen sonuçlar birlikte tartışılacaktır. Başlangıçta psikolojik danışmanlar ve öğrencilerinin mesleki değerleri karşılaştırılacak, daha sonra amaçsal ve araçsal değerler açısından karşılaştırmalar yapılacaktır.

Mesleki değerler incelendiğinde hem psikolojik danışmanların hem de öğrencilerin değerlerinin önem sırası açısından çoğunlukla benzerlik gösterdiği görülmektedir. Her iki grup içinde önemli değerler yaşam biçimi, başarı, bağımsızlık ve iş ortamı değerleridir. Güvenlik değeri öğrenciler için, yaratıcılık değeri ise psikolojik danışmanlar için diğer önemli mesleki değerlerdir. Cinsiyet, sınıf düzeyi ve çalışma süreleri açısından öğrenciler ve psikolojik danışmanlar arasında

değerlerin önem derecesi açısından farklılıklar görülmemektedir. Bunun için sonuçlar birlikte değerlendirilebilir. Yaş ve çalışma sürelerine göre bakıldığında; Leuty (2013) çalışma süreleri farklılaşsa da mesleki değerlerin farklılaşmadığını ifade etmektedir. Mesleki değerlerin kararlılığının sebebi uzun yıllar yapılan çalışmalar sonucunda elde edilmiş ve sınanmış olmasından kaynaklanır. Kişi bu değerler aracılığıyla birçok bilgi elde etmiştir ve onun için artık bir önem düzeyi oluşmuştur. Bu nedenle meslek değerleri çalışma ve yaşam sürelerine göre pek değişiklik göstermez (Leuty, 2013). Birçok kanıt mesleki ilgilerin belirlenmesinde ve kişilik ölçümlerinde mesleki değerlerin kararlılığının önemli olduğunu desteklemektedir (Leuty, 2013). Bu çalışmada da elde edilen sonuç mesleki değerlerin kararlılığını destekleyen açıklamalarla paralellik göstermektedir.

Araştırmada kadın ve erkek psikolojik danışmanların meslek değerlerinin benzerlik gösterdiğine ilişkin sonuçlar elde edilmiştir. Bu sonuçlar daha önce yapılmış bazı araştırma sonuçlarıyla da benzerlik göstermektedir (Busacca vd., 2010; Bennett ve Stadt, 1997; Beutell ve Brenner, 1986; Rowe ve Snizck, 1995). Psikolojik danışman ve psikolojik danışma ve rehberlik öğrencisi kadın ve erkeklerin mesleki değerlerinin önem sıralaması açısından da aralarında çoğunlukla benzerlikler bulunmuştur. Bu araştırma, diğer bazı araştırma sonuçlarıyla farklılık göstermektedir. Super, Sverko ve Super (1995) kadın ve erkekler arasında mesleki değerler açısından fark olduğunu ifade etmektedirler. Bununla birlikte, Hoskins ve Goldberg (2005) ve Busacca vd (2010) iş ortamı değerinin kadın öğrencilerden erkek öğrencilere göre daha önemli olduğunu belirtmektedirler. Bu sonuç bu çalışmada elde edilen bulgularla benzerlik göstermektedir. Bu çalışmada da kadın öğrenciler için iş ortamı değeri erkek öğrencilere göre daha önemli bir değer olarak bulunmuştur.

Psikolojik danışmanlarla psikolojik danışma ve rehberlik öğrencilerinin mesleki değerlerinin benzerlik göstermesi, öğrencilerin eğitim sürelerince kullandıkları mesleki değerlerini çalışma yaşamlarında da pek değiştirmeden devam ettirdikleri anlamına gelmektedir. Bu çalışmada elde edilen verilere göre mesleki değerlerin önem sırası yaşam biçimi, başarı, bağımsızlık, iş ortamı ve güvenlik veya prestij olarak tespit edilmiştir. Oysa Busacca vd (2010) genç psikolojik danışmanların mesleki önem sırasını iş arkadaşlığı, prestij, güvenlik, süpervizyon, iş ortamı ve yaşam biçimi olarak belirtmektedir. Busacca vd (2010) çalışması ile bu araştırma sonuçları arasında mesleki değerlerin önem sırası ve bazı mesleki değerler arasında farklılıklar bulunmaktadır. Bu iki araştırma arasındaki tek benzerlik yaşam biçimi değerinin her iki grupta da önemli olmasıdır. Ancak Busacca vd (2010) çalışmasında yaşam biçimi beşinci önemli mesleki değer bulunmuşken, bu çalışmada birinci en önemli mesleki değer olarak bulunmuştur. Busacca vd (2010) çalışmasında ilk beş mesleki değer arasında bulunan güvenlik ve süpervizyon değerleri bu çalışmada ilk beş değer içinde bulunmamıştır. Sadece kadın öğrenciler beşinci değer olarak güven değerini seçmiştir. Süpervizyon değeri ise bu çalışmada en son mesleki değeri olarak seçilmiştir. Bu iki araştırmanın sonuçlarının oldukça farklı çıkmasının nedeni her iki çalışmaya katılanların yapısından kaynaklanmış olabilir. Bu çalışmada psikolojik danışma ve rehberlik lisans öğrencileri seçilmişken, diğer araştırma yüksek lisans ve doktora öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Bu iki grubun yaşları arasındaki fark bu sonucu yaratmış olabilir. Bu çalışmada çalışan psikolojik danışmanlar ile öğrencilerin mesleki değerlerinin sıralamasında da farklılıklar gözlenmiştir. Busacca vd (2010) iş ortamı, prestij ve iş arkadaşlığı değerlerini önemli değerler olarak bulurken bu çalışmada da bu üç değer öğrenciler tarafından önemli değerler olarak seçilmiştir. Bu bulgular ışığında psikolojik danışma alanında farklı gruplar arasında da benzerlikler olduğu söylenebilir.

Brown (2002) mesleki değerleri, mesleki yaşam sonucunda elde edilecek doyuma inanmak olarak tarif etmektedir. Mesleki değerler iş doyumunun bir göstergesi olarak kabuki edilebilir

(İkiz, 2010; Özer, 1998). Bu araştırma sonucuna göre psikolojik danışmanların işlerinde başarılı olduklarında, bağımsız olduklarında, yaşam biçimlerine göre yaşadıklarında, iş ortamında yardım aldıklarında, prestij elde ettiklerinde veya işlerini çeşitli biçimlerde uyguladıklarında iş doyumunu elde edeceklerini belirtmiş olmaktadır. Zytowski'ye (1994) göre mesleki değerler sadece iş çevresinden veya davranışın sonucunda alınan ürün değildir, aynı zamanda iş doyumunu için pozitif bir pekiştiricidir. Bu nedenle, mesleki değerler maddi kazanç gibi, becerilerin kullanılmasına izin verilmesi gibi, iş yerinde diğerlerine yardım etmek gibi iş doyumunu etkileyen bir değişken olarak da kavramsallaştırılabilir. Mesleki değerlerini temel yaşam değerlerinin merkezi bir olarak da kabul edilebilir. Meslek değerleri kişinin yaşamına anlam katan değerleri ve motivasyonları gösterebilir (Ros, Schwartz ve Surkiss, 1999; Schwartz, 1999). Ayrıca, Roe ve Ester (1999) başarı beklentisi ve performans üzerinde de etkili olduğunu belirtmektedirler. Araştırmalar psikolojik danışmanlar çevrelerindeki insanlardan sosyal destek alırlarsa (Ross ve Altmair, 1989) ve eğer yüksek bir başarı hissi hissederlerse (Mills ve Huebner, 1998) daha az tükenmişlik yaşamaktadırlar. Bu çalışmada da psikolojik danışman ve öğrencilerin başarı değerini önemsedikleri görülmektedir. Buna ek olarak kadın öğrenciler iş ortamını, erkek öğrencilerde iş arkadaşlığını önemsediklerini belirtmişlerdir. Bu sonuçlar öğrencilerin sosyal desteği önemsediklerini gösterebilir.

Bu araştırmanın amaçlarından biri de amaçsal yaşam değerlerinin önem sırası açısından psikolojik danışmanlar ile psikolojik danışma ve rehberlik öğrencilerinin karşılaştırılmasıdır. Bu amaca yönelik olarak hem psikolojik danışmanların hem de psikolojik danışma ve rehberlik öğrencileri için en önemli amaçsal yaşam değerleri iç huzuru, mutluluk, aile güvenliği, kendine saygı ve özgürlük olarak belirlenmiştir. Bununla birlikte cinsiyet, sınıf düzeyi ve çalışma süresi değişkenlerine göre psikolojik danışmanlar ile psikolojik danışma ve rehberlik öğrencilerinin amaçsal yaşam değerleri benzerlik göstermektedir. Bu sonuç, amaçsal yaşam değerlerinin süreklilik göstermesine bağlanabilir. Yaşam değerleri kişinin yaşamını değerlendirirken kullandığı temel inançlarıdır (Rokeach, 1973). Araştırmada yanıtı aranan diğer bir soru da araçsal yaşam değerleri açısından psikolojik danışmanlar ve psikolojik danışma ve rehberlik öğrencilerin karşılaştırılmasıdır. Hem psikolojik danışmanlar hem de psikolojik danışma ve rehberlik öğrencilerinin en önemli araçsal yaşam değerlerinin dürüstlük, bağımsızlık, sorumluluk, mantıklı olma ve yardımseverlik olarak tespit edilmiştir. Araçsal değerler, amaçsal değerlere ulaşmak için başvurulan davranış tarzları ile ilgilidir.

Cinsiyet, sınıf düzeyi ve çalışma süreleri açısından psikolojik danışmanlar ve öğrenciler arasında amaçsal değerler açısından benzerlikler belirlenmiştir. Kelly (1995) psikolojik danışmanların yardımseverlik, içsel disiplin, evrensellik ve başarı değerlerinin en önemli amaçsal değerler olduğunu, buna karşın en az önemli değerlerin rahatlık, uyarılma, geleneksellik ve güç değerleri olduğunu ifade etmektedir. Kelly (1995) yaş ve etnik köken açısından yaşam değerlerine göre gruplar arasında anlamlı farklılıklar olduğunu vurgulamaktadır. Örneğin, 60 yaş ve üzerindeki kişiler yüceltme, rahatlık ve güvenlik değerlerini diğer yaş gruplarına oranla daha çok önemsemektedirler. Buna karşın cinsiyet açısından anlamlı farklılıklar görülmemiştir. Oysa, literatürde kadınların erkeklere oranla sıcaklık, anlamlılık, sosyal ilişki ve diğerlerini önemseme değerlerinin daha önemli olduğunu vurgulamaktadırlar. Erkeklerin ise daha çok mesleki ve dışsal yönelimli yaşam değerlerini tercih ettikleri belirtilmektedir (Super vd., 1995). Yapılan bazı araştırmalarda çocukluklarından itibaren erkeklerin daha çok içsel bireysel değerlere (bağımsızlık, erkek-silik vb) kadınların ise içsel sosyal değerlere ve duygusal değerlere (kadınsı, sosyal ve insancıl vb) yönelik olarak yetiştirilmektedirler (Hoftsedde, 1991, 1996; Gibson, 1995; Lamsa, Sakkinen ve Turjanmaa, 2000; Myyry ve Helkama, 2001).

Bu araştırmada elde edilen verilerle, diğer araştırma verileri karşılaştırıldığında (Kelly, 1995; Hofstede, 1991, 1996; Gibson, 1995; Lamsa, Sakkinen, ve Turjanmaa, 2000; Myyry ve Helkama, 2001) yaşam değerleri açısından farklılıklar olduğu görülmektedir. Bunun nedenleri arasında bu araştırma verilerinin psikolojik danışma ve rehberlik lisans öğrencileri üzerinde yapılmış, diğer araştırmaların yaşca daha büyük ve eğitim düzeyi yüksek gruplar üzerinde yapılmış olmasından kaynaklanabilir. Ayrıca ğrencilerin yaşam değerleri ile ilgili daha az fikir sahibi olmaları, bir meslek sahibi olmanın yaşam değerleri ile ilişkisini kurabilecek deneyim zayıflığı da bu farklılıkları ortaya çıkarılmış olabilir.

Araştırmada elde edilen bulgular ışığında, meslek değerlerinin farkında olmanın psikolojik danışmanların akademik ve mesleki performanslarını arttırmada etkili olduğu söylenebilir. Bu nedenle, eğitici psikolojik danışmanların, öğrencilerine, psikolojik danışmanların kalitesini arttırmak için meslek ve yaşam değerleriyle örnek olmaları gerekmektedir. Bu araştırma sonuçları, psikolojik danışman adaylarının profesyonel mesleki yaşamları için kişisel beklentilerini meslek alanına göre geliştirmelerinin önemli olduğunu göstermektedir. nk bu araştırma sonuçları ülkemizdeki psikolojik danışman adaylarının yaşam biçimi, başarı, bağımsızlık gibi daha çok kişisel değerlere önem verdiklerini göstermektedir. Oysa psikolojik danışma mesleği insanlara yardım etmeyi amaçlayan bir meslektir. Araştırma sonuçları, ülkemizdeki psikolojik danışman lisans eğitiminin, öğrencilerin insan yardım mesleğine yönelik değerler kazanmalarında yeterli bilgi ve beceri kazanmalarına yardımcı olmadığını belirtmektedir. Bu bulgular, ülkemizde psikolojik danışma ve rehberlik lisans eğitiminde temel problemlerden birinin öğrencilerin motivasyon problemi olduğuna işaret etmektedir. Araştırmalar lisans ile yüksek lisans ve doktora ğrencilerinin değerlerinin farklılaştığını göstermektedir.

Bu araştırmanın sınırlılıkları mevcuttur. Öncelikle, araştırmanın katılımcı sayısı sınırlıdır. Benzer araştırmalar daha büyük katılımcı gruplar üzerinde planlanabilir. Araştırmaya yüksek lisans ve doktora öğrencileri dahil edilebilir. Bu araştırmanın en önemli sınırlılığı, araştırmanın lisans öğrencileri üzerinde yapıldığı için literatürde aynı gruplar üzerinde yapılmış araştırma bulma zorluğudur. nk, dünyada psikolojik danışma ve rehberlik lisans eğitimi veren ülkeler son derece sınırlıdır. Bu nedenle araştırma bulguları tartışılırken sorunlarla karşılaşılmıştır. Tartışmada farklı eğitim seviyeleri ve yaş gruplarıyla elde edilen veriler kullanılmıştır.

Kaynakça

- Ayvahioğlu, N. (1989). A comparison of Turkish and American value systems. *İstanbul Üniversitesi Tecrbi Psikoloji alışmaları*, 17, 85-100.
- Başaran, F. (1992). Üniversite eğitimi süresi içinde öğrencilerin değer tercih sıralamasında değişme. *VII.Ulusal Psikolojik Kongresi*. Ankara.
- Bennett, W., ve Stadt, R. (1997). Values preferences by gender for nontraditional college students between 1992 and 1982. *Counseling and Values*, 41, 246-252.
- Beutell, N.J.,and Brenner, O.C. (1986). Sex differences in values. *Journal of VocationalBehavior*, 28, 29-41.
- Bilgin, N. (1995). Sosyal Psikolojide Yntem ve Pratik alışmalar, Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- Brown, D. (2002). The role of work and cultural values in occupational choice, satisfaction, and success: A theoretical statement. *Journal of Counseling and Development*, 80, 48-56.
- Busacca, L, A., Beebe, R,S., ve Toman, S,M. (2010). Life and work values of counselortrainees: A national survey. *The Career Development Quarterly*, 59, 2-18.
- Corey, M. S., ve Corey, G. (2003). *Becoming a Helper* (4th ed.). Pacific Grove, CA: Brooks/Cole.

Bilgin, M. (2016). Psikolojik danışmanların ve psikolojik danışmanlık öğrencilerinin yaşam ve mesleki değerleri. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2 (4), 1091-1113.

- Elizur, D. (1984). Facets of work values: A structural analysis of work outcomes. *Journal of Applied Psychology*, 69, 379-389.
- Gibson C.B. (1995). An investigation of gender differences in leadership across four countries. *Journal of International Business Studies*, 26(2), s255, 25s.
- Henriksen, R.C., Jr., ve Trusty, J. (2005). Ethics and values as major factors related to multicultural aspects of counselor preparation. *Counseling and Values*, 49, 80-192.
- Hofstede, G. (1991), *Culture's Consequences: International Differences in Work-Related Values*. Sage Publications, Abridged Edition, seventh printing.
- Hofstede, G. (1996). Gender stereotypes and partner preferences of Asian women in masculine and feminine cultures. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 27(5), s533, 14s.
- Hoskins, C.M., ve Goldberg, A.D. (2005). Doctoral students persistence in counselor education programs: Student-program match. *Counselor Education and Supervision*, 44, 175-187.
- Ibrahim, F.A., ve Kahn, H. (1987). Assesment of world views. *Psychological Reports*, 60, 163- 176.
- İkiz, F.E. (2010). Psikolojik danışmanların tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 11 (2), 25-43.
- Jin, S.H., ve Li, X. (2005). The structure of college students work values: Intentions and instruments (in Chinese). *Acta Psychologica*, 37 (5), 650-657.
- Johnson, M.K. (2001). Job values in the young adult transition: Change and stability with age. *Social Psychology Quarterly*, 64, 297-317.
- Kelly, E.W. (1995). Counselor values: a national survey. *Journal of Counseling and Development*, 73, 648-653.
- Konrad, A.M., Ritchie, J.E.Jr., Lieb, P., ve Corrigan, E. (2000). Sex differences and similarities in job attribute preferences: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 126, 593-641.
- Lamsa, A., Sakkinen, A., ve Turjanmaa, P. (2000). Values and their change during the business education- A gender perspective. *International Journal of Value-Based Management*, 13, 203-213.
- Leuty, M. E. (2013). Stability of score on Super's work values inventory-revised. *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*. <http://mec.sagepub.com/content/46/3/202>
- Levy, S., ve Guttman, L. (1976). Values and attitudes of Israeli high school children. *The Israel Institute of Applied Social Research*, Jerusalem (Hebrew translation).
- Lindsay, P., ve Knox, W.E. (1984). Continuity and change in work values among young adults: A longitudinal study. *American Journal of Sociology*, 89, 918-931.
- Liu, G.Z., ve Zhao, S.P. (2001). Study and application of vocational value (in Chinese). *Journal of Qindao Institute of Chemical Technology (Social Sciences)*, 56 (1), 47-49.
- Marini, M.M., Fan, P., Finley, E., ve Beutel, A.M. (1996). Gender and job values. *Sociology of Education*, 69, 49-65.
- Meglino, B.M., ve Ravlin, E.G. (1998). Individual values in organizations: Concepts, controversies, and research. *Journal of Management*, 24, 351-389.
- Mills, L.B. ve Huebner, S.E. (1998). Prospective study of personality characteristic, occupational stressors, and burnout among school psychology practitioners. *Journal of School Psychology*, 36 (1), 103-120.
- Monica, K.J. (2005). Family roles and work values: Processes of selection and change. *Journal of Marriage and Family*, 67 (2), 352-369.
- Murphy, E.F., Snow, W.A., Carson, P., ve Zigarmi, D. (1997). Values, sex differences and psychological Androgyny. *International Journal of Value-Based Management*, 10, 69-99.
- Myyry L., ve Helkama, K. (2001). University students' value priorities and emotional empathy. *Educational Psychology*, 21(1), 25-40.

Bilgin, M. (2016). Counsellor and counsellor students' life and work values. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2 (4), 1091-1113.

- Nord, W.R., Brief, A.P., Atieh, J.M., ve Doherty, E. M. (1990). Studying meaning of work: The case of work values. In A.P. Brief and W.R. Nord (Eds.), *Meanings of occupational work* (pp. 21-64). Lexington, MA: Lexington Books.
- Özer, R. (1998). Rehber öğretmenlerde tükenmişlik düzeyi, nedenleri ve çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Karadeniz Teknik Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Robinson, C.H., ve Betz, N.E. (2008). A psychometric evaluation of Super's Work Values Inventory-Revised. *Journal of Career Assessment*, 16, 456-473.
- Roe, R.A., ve Ester, P. (1999). Values and work: Empirical findings and theoretical perspective. *Applied Psychology: An International Review*, 48, 1-21.
- Rokeach, M. (1973). *The nature of human values*. New York: Free Press.
- Ronnestad, M.H., ve Skovholt, T.M. (2003). The journey of the counselor and therapist: Research findings and perspectives on Professional development. *Journal of Career Development*, 30, 5-44.
- Ros, M., Schwartz, S.H., ve Surkiss, S. (1999). Basic individual values, work values, and the meaning of work. *Applied Psychology*, 48, 49-71.
- Ross, R. ve Altmair, F. (1989). Job stress, social support, and burnout among counseling center staff. *Journal of Counseling Psychology*, 36 (4), 464-470.
- Rounds, J.B. (1990). The comparative and combined utility of work value and interest data in career counseling with adults. *Journal of Vocational Behavior*, 37, 32-45.
- Rounds, J.B., ve Armstrong, P.I. (2005). Assessment of needs and values. In S.D. Brown and R.W. Lent (Eds.), *Career development and counseling: Putting theory and research to work* (pp.305-329). Hoboken, NJ: Wiley.
- Rowe, R., and Snizek, W.E. (1995). Gender differences in work values: Perpetuating the myth. *Work and Occupations*, 22, 215-229.
- Schwartz, S.H., ve Bilsky, W. (1987). Toward a psychological structure of human values. *Journal of Personality and Social Psychology*, 53, 550-562.
- Schwartz, S.H. (1992). Universals in the content and structure of values: theoretical advances and empirical tests in 20 countries. In M. Zanna (Ed.), *Advances in Experimental Social Psychology* (Vol. 25, pp.1-65). Orlando, FL: Academic Press.
- Schwartz, S.H. (1994). Are there universal aspects in the structure and content of human values? *Journal of Social Issues*, 50, 19-45.
- Schwartz, S.H. (1999). A theory of cultural values and some implications for work. *Applied Psychology*, 48, 23-47.
- Sue, D.W., ve Sue, D. (2002). *Counseling the culturally different: Theory and practice* (4th ed.) New York, NY: Wiley.
- Super, D.E. (1970). *Work Values Inventory: Manual*. Chicago, IL: Riverside.
- Super, D.E. (1973). The Work Values Inventory. In D. Zytowski (Ed.), *Contemporary approaches to interest measurement* (pp.189-205). Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Super, D.E., Sverko, B., ve Super, C.M. (1995). Life roles, values and careers: *International findings of the Work Importance Study*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Super, D.E. (1990). A life-span, life-space approach to career development. In D. Brown and L. Brooks (eds.), *Career choice and development: Applying contemporary theories to practice* (2nd ed., pp.197-261). San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Uyguç, N. (2003). Cinsiyet, bireysel değerler ve meslek seçimi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18 (1), 93-97.

Bilgin, M. (2016). Psikolojik danışmanların ve psikolojik danışmanlık öğrencilerinin yaşam ve mesleki değerleri. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2 (4), 1091-1113.

Wright, G.B., Cullinan, C.P., ve Bline, D.M. (1997). The relationship between individual's values and perceptions of moral intensity: An empirical study. *Behavioral Research In Accounting, Supplement Conference Papers*, 9 (26), 26-40.

Worthington, R.L., Flores, L.Y., ve Navarro, R.L. (2005). Career development in context: Research with people of color. In S.D Brown and R.W. Lent (Eds.), *Career development and counseling: Putting theory and research to work* (pp. 225-252). Hoboken, NJ: Wiley.

Yu, Y.H., ve Li, Z. (2003). Research on the feature of work values and educational countermeasure for contemporary college students (in Chinese). *Educational Exploration*, 12, 42-44.

Zytowski, D.G. (1994). A super contribution to vocational theory: Work values. *Career Development Quarterly*, 43, 25-31.

Zytowski, D.G. (2006). *Super's Work Values Inventory-Revised: User's manual*, Retriveded from http://www.kuder.com/solutions/kuderassessments.html#supers_work_values_inventory.

Extended abstract in English

Values, as conceptualized across the spectrum of human experience, represent general or global beliefs. General values have no direct link to specific life roles. Holders of values can be individuals, or people belonging to a subculture, a community, or a country. Specific theories and measures in counselling have been developed to study cultural values of groups, especially since values have been identified as central determinants of culturally unique behavior (Ibrahim & Kahn, 1987; Sue & Sue, 2002).

Rokeach (1973) defines a value as an enduring belief that a specific mode of conduct or end-state of existence is personally or socially preferable to an opposition or converse mode of conduct or end-state of existence. In other words, a value is an internalized standard for one's, and/or others', behavior(s) (Leuty, 2013). Schwartz (1994) built a loose representation of what he found to be an almost universal structure of human values.

According to Rokeach (1973), values are beliefs about the ideal behavior styles of individual's life goals; they are versatile standards that guide behavior in different ways. Rokeach separates the two main groups of value into instrumental and teleological values. Teleological values are the basis of life goals. Instrumental values are related to the referenced behavior styles to achieve these goals. Each individual forms their own value system by arranging values within a hierarchy of importance, until, teleological and instrumental values are set. Values give direction to an individual's perception, attitude, and behavior within a system (Bilgin, 1995; Wright, Cullinan, & Bline, 1997; Murphy, Snow, Carson, & Zigarmi, 1997; Meglino ve Ravlin, 1998).

Values conceptualized relative to a context such as work represent domain-specific values. Work values emerge from the projection of general values onto the domain of work (Roe & Ester, 1999) and represent relatively stable goals that people attempt to reach through their participation in the work role. Super's (1973) study of values provides an example of measuring specific values in terms of outcomes or goals that individuals seek from work. Today, scholars view values as shared interpretations of people's work expectations (Nord, Brief, Atieh, & Doherty, 1990). As a vocational construct, values play a major role in work-related motivations and the establishment of personal goals. Because work values represent goals that individuals would like to achieve, they can lead toward or away from a particular role. Looking for a job, taking part in training, performing in an organizational role, and balancing work and family depend more on work values than on general values (Roe & Ester, 1999; Cankara, 2008; Gündüz, 2012). As such, gender differences in career values have been documented (Super, Sverko & Super, 1995), but racial/ethnic differences have not been found (Worthington, Flores, & Navarro, 2005).

Work values, or the goals that one seeks from working, play a crucial role in an individual's life and career development (Super, 1990). They affect education and career choices; people tend to select careers that are consistent with their work values or else they change their work values in the direction of the dominant values of their chosen field(s) of work (Super, 1990). Monica (2005) considers that work values are beliefs about the desirability of various work features and are usually applied by referencing potential rewards derived from working (e.g., pay, prestige, and opportunities to learn). Brown (2002) defines work values as the values that individuals believe should be satisfied as a result of their occupational work.

A work value can be defined as the importance that individuals give to outcomes arising in the work context (Elizur, 1984). Work-related values refer to the goals or rewards people seek

through their work, and they are expressions of more general human values in the context of the work setting (Schwartz, 1999). Work values are the standards of individual evaluation and vocational choices (Jin & Li, 2005). Liu and Zhao (2001) define work values as one person's evaluations and viewpoints about meaning and importance related to an objective thing. Yu and Li (2003) consider that work values are an information system with stability, generalization, and dynamic functions that are necessary for the needs of people regarding work, work behavior, and work results; general values are reflected in career life, and the estimation for social and vocational needs by individuals.

Work values have been defined not only as desired outcomes or behaviors in a work environment but also as positive reinforcers of job satisfaction (Zytowski, 1994). Thus work values can be conceptualized as areas of importance that add to one's job satisfaction, such as income, opportunities to use one's skills, or the ability to help others in one's job. Work values have been found to be central to one's basic life values, highlighting the importance of considering one's work values to explain what motivates and creates meaning in an individual's life (Ros, Schwartz, & Surkiss, 1999; Schwartz, 1999).

Counsellor educators generally agree that counsellor trainees become aware of their values and recognize the impact of their value systems on the therapeutic relationship. Although scholars have explicated the typical motivations and needs of helping professionals (Corey & Corey, 2003; Henriksen & Trusty, 2005), value orientations of entry-level counsellor trainees and how they can help trainees prepare for the role of counsellor have rarely been discussed. Awareness of one's value orientations become salient as students question their self-concepts and the personal characteristics needed within the realm of counselling (Ronnestad & Skovholt, 2003). A profile of counsellor trainees' value preferences, therefore, may expand discourse on the function of values as a viable component of counsellor preparation (Busacca et al., 2010).

This study examined the work values and life values of undergraduate counselling students and counsellors. It indicated that counsellor candidates and counsellors cared most about Lifestyle, Achievement, Independence, and Workplace work values. In addition, this study indicated that counsellors cared most about the Creativity work value; however, counsellor candidates cared about the Security work value. Male and female students expressed their most important work values as Lifestyle, Achievement, and Independence. In addition, female students stated that they cared about the Variety work value and the Workplace work value. In contrast, male students stated that they cared about the Prestige and Co-workers work values. Some similarities were also found for first and fourth grade students. First and fourth grade students stated that they cared about the first three work values of Achievement, Independence, and Lifestyle. For first grade students, the Variety work value was as important as the Workplace work value was important for females. In contrast, for fourth grade students, the Prestige work value was important, while the Co-workers work value was important for males.

Male and female counsellors expressed their most important work values as Lifestyle, Achievement, Independence, and Workplace. In addition, female counsellors stated that they cared about the Creativity work value. In contrast, male counsellors stated that they cared about the Co-worker work value. Based on work experience, for counsellors with 0–3 years, 4–10 years, and 11+ years of work experience, counsellors stated that they have the same idea in terms of the

first four work values of Achievement, Lifestyle, Independence, and Creativity. For the counsellors with 4–10 years and 11+ years experience the Workplace work values were important. In contrast, for those with 0–3 years experience the Income work value was important.

This study examined intrinsic values (life values) of undergraduate counselling students and counsellors, and it indicated that counsellor candidates and counsellors cared most about Inner Harmony, Happiness, Family Security, Self-respect, and Freedom values. Male and female students expressed their most important values as Inner Harmony, Happiness, Family Security, Self-respect, and Freedom values. Some similarities were also found for first and fourth grade students. First and fourth grade students stated that they cared about the first four values of Inner Harmony, Happiness, Family Security, and Freedom. For first grade students, the Salvation value was important. However, for fourth grade students the Self-respect value was important.

Male and female counsellors expressed their most important intrinsic values as Inner Harmony, Happiness, Family Security, and Self-respect values. In addition, female counsellors stated that they cared about the Freedom value. In contrast, male counsellors stated that they cared about the Salvation value. According to work experience, for counsellors with 0–3 years, 4–10 years, and 11+ years experience the first four values of Inner Harmony, Happiness, Family Security, and Self-respect were important. However, for counsellors with 4–10 years and 11+ years experience the freedom value was important. In contrast, for counsellors with 0–3 years experience the salvation value was important.

This study examined the instrumental values (life values) of undergraduate counselling students and counsellors, and it indicated that counsellor candidates and counsellors cared most about Honesty, Independence, Responsibility, Logic, and Helpfulness values. Male and female students expressed their most important values as Honesty, Independence, and Helpfulness. In addition, female students stated that they cared about the Responsibility and Love values. In contrast, male students stated that they cared about the Logic and Broad-mindedness values. Some similarities were also found for first and fourth grade students. First and fourth grade students stated that they cared about the first three values of Independence, Honesty, and Responsibility. For first grade students, the Broad-mindedness and Logic values were important. In contrast, for fourth grade students, the Cheerfulness and Love values were important.

Male and female counsellors expressed their most important instrumental values as Honesty, Independence, Responsibility, and Helpfulness. In addition, female counsellors stated that they cared about the values of Cheerfulness. In contrast, male counsellors stated that they cared about the Logic value. According to work experience, for counsellors with 0–3 years, 4–10 years, and 11+ years experience the first three values of Honesty, Independence, and Responsibility were important. However, for counsellors with 4–10 years experience Helpfulness and Logic values were important. For counsellors with 11+ years experience Broad-mindedness and Courage values were important. In contrast, for counsellors with 0–3 years experience the Helpfulness and Broad-mindedness values were important.

The main purpose of this research is to compare the work values and life values of counsellors with counsellor students. Therefore, the only comparison of data obtained as a result of both groups will be discussed. Initially, in terms of counsellors and students there will be a comparison of the work values; then, the intrinsic values (life value) will be compared, and the instrumental values (life value) will likewise be compared.